

Til

Direktoratet for Byggkvalitet

DERES REF.: 21/6344

VÅR REF.: Heidi Finstad

Oslo, 9. november 2021

Høringsinnspill fra Treindustrien – "Ombruk av byggevarer"

Treindustrien viser til høring fra Direktoratet for byggkvalitet om endring av forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK).

Treindustrien er bransjeorganisasjon for produsenter av byggematerialer i tre, trelast, elementer m.v. Treindustrien er svært positive til at det jobbes med å tilrettelegge for økt ombruk av byggevarer, der det også ses på hvordan regelverket må tilpasses. Treindustrien mener man må se på sirkulær økonomi som en helhet, der det å forlenge levetiden på både dagens og morgendagens bygg må ha høy prioritet. Det må insentiver på plass for å unngå å rive slik at man hindrer at avfall oppstår og der bygg kan tilpasses ved energieffektivisering, ombygging og påbygg. Ombruk av enkeltvarer må ses som en del av en sirkulær ressursbruk i byggenæringen.

Forslaget fra DiBK omfatter krav til dokumentasjon av brukte byggevarer, og hvorvidt kravene skal være knyttet til omsetning av varene, slik praksis er for nye byggevarer. Treindustrien ser behovet for en tilpasning i regelverket for å gjøre ombruk av brukte byggevarer enklere, men vil samtidig understreke behovet for å sikre kvalitet og sikkerhet i bygg. I høringsutkastet presiseres det at reglene i byggteknisk forskrift (TEK) skal holdes uendret. Dette er et viktig prinsipp for å ivareta helse, miljø og sikkerhet i byggverket.

Utfordringen i dagens regelverk er blant annet at standardene for dokumentasjon av byggevarer er tilpasset produksjon av nye varer. Det er behov for å utarbeide egnede tekniske spesifikasjoner og testmetoder tilpasset brukte varer. Disse må være enklest mulig, men samtidig gode nok til å sikre at vesentlige egenskaper holder mål.

DiBK sitt hovedforslag er å unnta omsetning av brukte byggevarer for dokumentasjonskrav. Det blir da opp til den som skal benytte varen å påse at varen møter funksjonskravene i byggteknisk forskrift. Som et alternativ 2 foreslår direktoratet at det innføres egne krav til dokumentasjon av brukte byggevarer i forskrift om dokumentasjon av byggevarer kap.III.

Treindustrien mener det ikke er forsvarlig å gå for direktoratets hovedforslag, og støtter alternativ 2, med noen presiseringer.

Vår vurdering av direktoratets hovedforslag

I direktoratets hovedforslag vil det ikke være noen krav til dokumentasjon for omsetning av brukte byggevarer. Det vil fortsatt være krav om at varen er egnet til bruk i henhold til byggteknisk forskrift. Det blir da den som skal benytte varen som må påse at varen holder mål. Produsenter av nye byggevarer som er underlagt et dokumentasjons- og testregime i henhold til DOK og byggevareforordningen besitter mye kompetanse om produksjon og materialenes egenskaper. Et utførende ledd har ikke i samme grad den samme kompetansen og ser til produktdokumentasjonen for å gjøre vurderinger av om produktet er egnet til formålet. Forslaget fra DiBK vil medføre at vurderinger og dokumentasjon av de brukte byggevarene kan gjøres på et utall ulike måter fra ulike aktører med varierende forutsetninger. Treindustrien mener dette kan medvirke til useriøsitet. Det vil også være nærmest umulig å følge opp for tilsynsmyndigheten, som da vil flyttes fra DiBK til kommunene som har ansvar for å følge opp byggesakene. Kommunene vil ikke ha

tilstrekkelig kompetanse på ombrukte byggevarer eller ressurser til å følge opp dette. I tillegg vil man måtte forholde seg til at alle aktører dokumenterer på hver sin måte. Treindustrien mener derfor at tilsyn med både nye og brukte byggevarer bør ligge hos DiBK som i dag.

Alternativ 2-forslaget

Som et alternativ 2 foreslår direktoratet at det innføres egne dokumentasjonskrav ved omsetning av brukte byggevarer. I dette forslaget kan byggevarer som tas ut av et byggverk og skal brukes på nytt (ombruk) kun omsettes hvis

a) byggevaren er egnet til det den markedsføres eller selges til, og

b) byggevaren oppfyller kravene fastsatt i en tilfredsstillende teknisk spesifikasjon.

Treindustrien mener forslaget på en god måte vil bidra til et enklere regelverk som kan stimulere til ombruk, ved at det blir tydelig hvordan brukte byggevarer skal dokumenteres. Det er avgjørende at det raskt kommer på plass tekniske spesifikasjoner for ulike typer brukte byggevarer, og at varen dokumenteres for det formålet den selges til. Ulike byggevarer har ulik betydning for et bygg. For Treindustrien er det særlig viktig at det ikke åpnes opp for et useriøst marked for byggevarer som skal ivareta kritiske sikkerhets- og kvalitetskrav i et bygg. Dette gjelder blant annet varer som konstruksjonstrevirke, limtre og kledning. Her gjelder i dag strenge krav til styrkesortering og brannegenskaper, for å nevne noe. For denne typen byggevarer er det særlig viktig at materialene gjennomgår ny vurdering, testing og re-dokumenteres. Bransjen ønsker å bidra positivt til dette, og det er allerede satt i gang prosesser gjennom blant annet SirkTRE som er et Grønn Plattform-prosjekt som jobber med den helsirkulære verdikjeden for tre.

For nye produkter som er underlagt byggevareforordningen er det i dag en utfordring at arbeidet med harmoniserte produktstandarder har stoppet opp i det europeiske standardiseringsorganet CEN, og nye og reviderte standarder ikke publiseres i EUs official journal. Standardiseringsprosessene i EU oppleves som trege og ressurskrevende å følge opp. I alternativ 2-forslaget kan næringen selv utarbeide egnede tekniske spesifikasjoner og testmetoder for ombrukte byggevarer på nasjonalt nivå. Dette vil være langt enklere og kunne gå raskt. Dersom Norge tar en ledende rolle her, vil også de norske standardene kunne benyttes inn i arbeidet med mulig revisjon av byggevareforordningen i Europa, der ombruk trolig vil inngå i større grad. Det vil være helt nødvendig at byggevareprodusenter som har kunnskap om materialenes egenskaper, testing og produktdokumentasjon er med i dette arbeidet. Treindustrien ønsker å bidra positivt til å få dette på plass, og ser SirkTRE som en naturlig arena for oppfølging for vår materialgruppe, sammen med Standard Norge og myndighetene.

Hvem skal dokumentere?

Regelverket må åpne for ulike omsetningsordninger og forretningsmodeller for ombruk, samtidig som vesentlige egenskaper, sikkerhet og kvalitet ivaretas. Det er vesentlig at byggevaren er re-dokumentert og i aktuelle tilfeller også testet på nytt før den kommer til ny byggeplass. Det kan være flere ledd involvert i en slik verdikjede, og dokumentasjonskravet må ikke nødvendigvis ligge hos den som river/tar varen ut av et bygg og gir eller selger den videre. Det bør ses på om kravet også kan tilfalle et annet ledd i verdikjeden for omsetning, så lenge den er ferdig dokumentert når den ankommer ny byggeplass. Det må i tilfelle være klare ansvarsforhold og avtaler for dette mellom aktørene og fremkomme tydelig i regelverket hvordan dette gjøres. Direktoratet har i høringsnotatet påpekt at det kan hemme ombruk dersom den som tar varen ut av et bygg og distribuerer den videre også må stå for ny dokumentasjon. En åpning for å flytte på dette ansvaret til neste ledd i verdikjeden vil være med å løse dette. Samtidig vil det være tydelig krav om å følge tekniske spesifikasjoner for dokumentasjon og testing og at dette er på plass før omsetning ut til ny bruk på ny byggeplass.

Ansvarsforhold for produsenter

Det er viktig at regelverket også klargjør ansvarsforhold knyttet til den opprinnelige produsenten av varen. Produsenter av nye byggematerialer må ikke tillegges ansvar for forhold de umulig kan følge opp dersom varen skal ombrukes. Produsenten har ikke hatt kontroll over bruksforholdene som byggevarer har vært utsatt for. Når det gjelder dokumentasjon av den opprinnelige varen kan dette være med som grunnlag/veiledende informasjon for re-dokumentasjon, men ikke ha noen formell tilknytning til det ombrukte produktet.

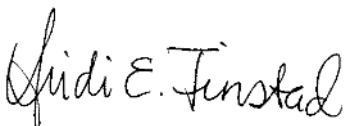
Regelverket må tilpasses fremtiden

Det er i dag et relativt lite marked for ombruk av byggevarer. Utvikling av regelverket må ta høyde for at dette markedet vil være betydelig større i årene som kommer. Det er en utfordring at man i dag i liten grad vet hvilke varer som inngår i et bygg. For å legge til rette for fremtidig ombruk bør det stilles krav om at informasjon og produktdokumentasjon skal følge bygget gjennom levetiden. Produsenter av nye byggematerialer bruker betydelige ressurser på å sikre at varene har de egenskapene de skal og tester og dokumenterer dette. Videre utarbeides det veiledninger for forvaltning, drift og vedlikehold, som må utvikles også i et ombruksperspektiv. Produsentenes innsats på dette feltet vil få betydelig økt verdi og stimulere til økt fremtidig ombruk av byggevarer dersom dokumentasjonen følger byggevarer gjennom levetiden. Det vil også gjøre det enklere å re-dokumentere byggevarer når de en gang i fremtiden skal brukes på nytt. Her må det ses på hvordan krav kan stilles i regelverket og hvordan det kan utvikles digitale løsninger for å følge opp. Det er avgjørende at regelverket også ivaretar produsent- og produktansvaret

Oppsummering

- Treindustrien mener direktoratets hovedforslag om å unnta omsetning av brukte byggevarer fra dokumentasjonskrav ikke vil ivareta kvalitet og sikkerhet på en tilfredsstillende måte. Det vil gi rom for useriøse aktører og vanskeliggjøre markedstilsyn i ombruksmarkedet.
- Treindustrien støtter alternativ 2-forslaget med egne krav til dokumentasjon ved omsetning av brukte byggevarer.
- Tilsyn med omsetning og dokumentasjon av byggevarer må være samlet på et sted, slik det er i dag. Det bør ligge hos DiBK og ikke hos kommunene.
- I tråd med alternativ 2-forslaget må det utarbeides egne tekniske spesifikasjoner eller nasjonale standarder for dokumentasjon og testing av brukte byggevarer. Bransjen ønsker å ta en aktiv rolle i dette arbeidet, i samarbeid med myndighetene og Standard Norge.
- Utarbeidelsen av tekniske spesifikasjoner/nasjonale standarder bør komme raskt på plass, og myndighetene bør bidra til å finansiere arbeidet.
- Produsent- og produktansvaret må ivaretas i regelverket, der produsenter av nye materialer ikke tillegges ansvar i ombruksmarkedet de umulig kan følge opp. Det må være tydelig hva som gjelder for alle parter.

Med hilsen
Treindustrien

Heidi Finstad
Adm. Direktør